

Öğrenci Gençlik

“Bilim” İçin de Örgütlenebilir

Metin Çakmakçı
H. Ü. Tıp Fakültesi

“Öğrenci araştırma topluluğu” kavramı, biraz da kulaklara yabancı olmasından dolayı, ilk bakışta yadırganıyor olabilir. “Öğrenci araştırma yapabilir mi, bilgi üretebilir mi?” Bu ve buna benzer sorulara nasıl

yanıt verilirse verilsin, şu anda ülkemizde tıptan arkeolojiye, matematikten astronomiye kadar, birçok bilim dalında ve azımsanmaması gereken sayıda “öğrenci bilimsel araştırma topluluğu” bulunmaktadır. O halde bu olgu incelenmeye değer ve hem “araştırma” hem de “bilimsel çalışma için örgütlenme” kavramları, üniversite gençliği ile ilişkili olarak irdelenebilir.

Araştırma, kuşkusuz, temelde bilgi üretmek için yapılır. Bu ise üniversitenin temel görevlerinden birisidir. Öğrenciler de üniversitenin vazgeçilmez parçası olduklarına göre, orada bulunma amaçları ve birincil sorumlulukları bilgi üretmek olmasa da, bilgi ve hatta teknoloji üretim sürecine katkıda bulunabilirler. Peki, bir öğrenci, öğrenim gördüğü süreç içerisinde, öğrenim gördüğü konu ile ilgili araştırma yapabilir, bilgi üretebilir mi? Bu sorunun yanıtı bakış açısına ve seçilmiş olan eğitim modeline, en önemlisi, beklentiye göre değişebilir. Gerçi tarihte öğrencilerin rastgele olmayan, bilinçli çabaları ile ortaya çıkarılan (yalnızca tıp alanından örnek vermek gerekirse, insülinin bulunuşundan, hiperparatiroidizm hastalığının aydınlatılmasına kadar) gerçek bilimsel aşamalar da yok değildir. Ancak, öğrenci araştırma topluluklarının ilk amacı bu olmalıdır.

Ülkemizde üniversite eğitiminin birçok sorunu vardır. Olması gerekenden çok daha kalabalık ortamlar nedeniyle öğrenen ile öğrenen arasındaki birebir ilişki ortadan kalkmıştır. Buna bağlı olarak fazla kuramsal ve ezberci yaklaşımlar söz konusu olup, pratik ve uygulamaya yönelik eğitim çok azdır; araştırma eğitimi ise neredeyse unutulmuştur. Bu durumda araştırma, eğitimi ileriye götürecek bir araç olarak kabul edilebilir. Doğal olarak bu süreç temel bilgi aktarımının yerini almaz, fakat eksiklikleri giderebilir.

Araştırma toplulukları üniversite gençliğinin olumlu motivasyonuna da katkıda bulunarak, bu kitlenin kendine güvenini ve daha sağlıklı bir dünya görüşü kazanmasına da yardımcı olabilir. Hiç değilse üniversite eğitimi gören her öğrenci, bilimsel düşünce biçimini kavramış ve edinmiş olmalıdır. Çağdaş bilim toplumu olma yolundaki temel gereksinimlerimizden biri de budur. Üniversite gençliği, nesnel, bilimsel gerçeklerle ve eleştirel bir bakış ile dünyaya bakabilmeli, olayları inceleyip tartışabilmelidir. Üniversite eğitimimiz sırasında yeterince aktarılamayan, fakat araştırma toplulukları içerisinde öğrenilebilecek kavramlardan belki de en önemlisi, bu temel bakış açısının gençliğe kazandırılmasıdır.

Gözardı edilmemesi gereken bir ayrıntı da, üniversite öğrencilerinin önemli bir yüzdesinin, konusuna ve kurumuna göre değişmekle birlikte (örneğin, Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde %35-40) lisans eğitiminden sonra ileri bir eğitimi sürdürmesi ve salt bu nedenle de araştırma yapmak zorunda olmasıdır. Bunların bir kısmı da daha sonra akademik bir yaşamı seçecek olan kişilerdir. Öğrenci araştırma toplulukları ile bu basamaklara geçişin özendirilmesi ve kolaylaştırılması da önemlidir. Ülkenin buna gereksinimi vardır. Bu toplulukların şemsiyesi altında bilimsel makale tartışmaları, konferanslar, yaz kursları, laboratuvar çalışmaları, proje yarışmaları, kongreler

yapılıyor olmakla birlikte asıl hedef bu etkinliklerde öğrenilen bilgiler olmamalıdır. Öğrenci bilimsel araştırma toplulukları ile uygulanması gereken temel noktalar: bilimadamı (öğretim üyesi) ve bilimadamı adayları olan öğrenciyi buluşturmak, tanıştırmak ve bu sırada düşünce biçimi ve düşünce felsefesini aktarabilmek; öğrencilere bilimsel ve objektif düşünme, araştırma, sorgulama, gözlem yapma, tartışabilme gibi yetiler kazandırmak; araştırma yapmanın temel kuralları ve gereksinimleri olan kaynak taraması, kütüphane kullanımı, bilimsel bir yazının okunma biçimi gibi hem bilgiye ulaşım yöntemlerini hem de bilginin değerlendirilmesini yalnız kuramsal olarak değil, içinde yaşayarak öğretmek olmalıdır.

Günümüzdeki işleyiş içerisinde, başlangıçtaki büyük bir ilgiden sonra, genellikle bir öğretim üyesinin danışmanlığı ile aktiviteleri düzenleyen, işin başını çeken değişik sınıflardan küçük çekirdek grupların kalması doğaldır. Yapılan organizasyonlara ilginin çok büyük olması, öğrencilerin bu işleri sevdiğinin ve yararlandıklarının en iyi göstergesidir. “Bilimsel araştırma topluluğu” statüsündeki grupların bugün için önemli gereksinimleri vardır. Üniversite içerisinde ne bir dernek, ne bir kulüp olan bu gruplaşmalara resmi bir statü kazandırmak ve işleyişin kurallarını koymak, bunlara gelir kaynakları sağlamak gerekir. Spor kulüplerini destekleyen devlet, bilim kulüplerini neden desteklemesin ki? Ülkemizde aynı konuda çalışan grupların üst kurumları ve konseylerinin kurulması ve bunları da zaman zaman biraraya getirecek ülkesel bir kuruluşun oluşturulması da gerekmektedir. Bu görevin doğal adayı TÜBİTAK'tır. Bu çatı altında üniversite gençliği de bilim ve araştırma için buluşmalıdır. Devlet ve akademik kuruluşlar; öğrencilerin dinamizmle ile sürükledikleri bu örgütlü çabalarına katkıda bulunmak zorundadır. Bu çabalardan üniversitenin de yarar göreceği açıktır.